

AZ ÚR HANGJA

Atya, fiú, világűr

BENKE ATTILA

PÁLFI CSALÁDI DRÁMAKÉNT FOLYTATTA STANISŁAW LEM KOZMIKUS SCI-FIJÉT.

A Magyar Nemzeti Filmalap fennállása óta a 2000-es évek magyar újhullámának szerzői is készítették műfaji filmeket (Hajdu Szabolcs: *Délibáb*, 2014, Mundruczó Kornél: *Fehér isten*, 2014, *Jupiter holdja*, 2017). A dokumentarista bűnügyi filmjével, a *Hukkléval* (2002) és a huszadik századi magyar történelmet generációkon átívelő családi szatíráként bemutató *Taxidermiával* (2006) híressé vált Pálfi György is szeretett volna kalandfilmet forgatni Rejtő Jenő *A szőke ciklonja* és Arany János *Toldija* alapján, de a rendező egyik terve sem kapott zöld utat a Filmalapnál. Pálfi a szilenciumból a magyar-kanadai koprodukcióban készült *Az Úr hangjával* tért vissza, mely hibái ellenére kreatív folytatása Stanisław Lem sci-fijének.

Klasszikus adaptáció már csak azért sem készülhetett volna, mert Lem regénye egy tudós, Peter Hogarth kutatását bemutató, *lételemeti kérdéseket* (Létezik-e a Teremtő? Valóban intelligens lény-e az ember?) taglaló, szinte cselekménynélküli sci-fi, amit talán még a lengyel író másik híres művét, a *Solarist* feldolgozó Andrej Tarkovszkij is nehezen tudott volna filmre

vinni. Stanisław Lem esszéregénye megkérdőjelezi nemcsak Isten létét és az emberiség kiválasztottságát, hanem azt is, hogy a „csillaglevél”-nek nevezett, földönkívüli, fejlett civilizációnak tulajdonított jel, melynek alapján a Pentagon tömegpusztító fegyvert akar gyártani, egyáltalán üzenet-e, nem pedig az Univerzum feladó nélküli sugárzása. Emellett Hogarth (vagyis Lem) keserű kritikát fogalmaz meg politikával, tudománnyal, vallással, sőt az egész emberiséggel szemben, például a következő mondatban: „Baloyne azért nevezte el a Tervet „Masters Voice”-nak, mert ez a név kettős értelmű: melyik Úr hangjára kell hallgatnunk, a csillagokból üzenő Úrra vagy a washingtonira?”.

Pálfi György filmjeinek visszatérő témáival (párkapcsolati és családi játszmák) egészítette ki a filozofikus és társadalomkritikus alapanyagot. Pálfinál maga Peter Hogarth mint Amerikába disszidált magyar tudós az „Úr”, a megfjétre váró rejtvény. A film főhőse

Hogarth fia, Horvát Péter, aki toloszékbe kényszerült öcsce, Zsolt hatására párjával, Dórával elindul megkeresni még gyerekkorában eltűnt édesapját. *Az Úr hangjában* is fontosabb az út a megérkezésnél, mert ahogy Péter egyre több mindent megtud Hogarth-ról, a kudarcba fulladt, majd katasztrófába torkolló kutatásról, úgy teremti újra saját identitását, illetve úgy semmisül meg a szinte istenséggént bálványozott, számkivetett tudós apa romantikus mítosza.

Az Úr hangja izgalmas politikai krimibe oltott családi dráma, melyben az apa-fiú

kapcsolat mellett háttérbe szorulnak a sci-fi elemek, ami miatt Pálfi műve közelebb áll Szabó István örökzöldjéhez, az *Apához* (1966), mint Stanisław Lem regényéhez. Ezért is tűnhet feleslegesnek néhány látványos és formailag kreatív, de a fő cselekményt megakasztó, szimbolikus-allegorikus jelenet. Például nem annyira motivált vizuális poén, Francisco Goya „Szaturnusz felfalja egyik gyermekét” című festményére tett utalás a Péter vízióját bemutató sivatagi képsor, melyben egy titánméretű ősatya megeszi a főhőst. De a cselekmény során többször visszatérő úrhajós szekvencia is inkább a regény előtti tisztelgés, a film témájával, az apa-fiú drámával nincs teljes szinkronban. Az úrodüsszeia jelenetsora „Az Úr hangja” projekt egykori kutatóival és Hogarth fiaival értelmezhető kollektív vágyképként, hogy a csapat egyszer eljusson a titokzatos jel forrásához. Ám ez a vágy nem következik Péter és Zsolt motivációjából, mert őket nem az idegen civilizáció, hanem az „idegenbe szakadt” apa, családi mikrokozmoszuk „rejtőzködő istene” érdekli.

Pálfi György filmje erősebb, mikor nem megidézi, hanem merészen aktualizálja Stanisław Lem alapművét. *Az Úr hangja* utal aktuális társadalmi problémákra, így például a sok családot szétszakító kelet-európai kivándorlás krízisére. Továbbá Pálfi még szkeptikusabb és cinikusabb, mint Lem, és felteszi azt a kérdést, hogy ha az ember a Magyarországról részint politikai, részint gazdasági okokból elmenekült saját édesapját sem képes kiismerni, akkor hogyan akar távoli bolygók civilizációi és Isten után kutatni. Így hiába törik meg *Az Úr hangja* cselekményének egységét a sokszor öncélúnak ható formai játékok, Pálfi György szerzői sci-fije összességében jól összerakott és gondolatébresztő film.

AZ ÚR HANGJA – magyar-kanadai, 2018. Rendező: **Pálfi György**. Író: **Stanisław Lem**. Forgatókönyv: **Pálfi György, Nagy V. Gergő, Ruttkay Zsófia**. Kép: **Pohárnok Gergely**. Zene: **Gryllus Ábriss**. Hang: **Madácsi Imre**. Vágó: **Lemhényi Réka**. Látványtervező: **Asztalos Adrienn**. Producer: **Pusztai Ferenc**. Szereplők: **Polgár Csaba** (Horvát Péter), **Eric Peterson** (Peter Hogarth), **Fekete Ádám** (Zsolt), **Bánsági Ildikó** (Erzsi), **Kiss Diána Magdolna** (Dóra), **Kate Vernon** (Camille), **Jenna Warren** (Isobel), **Marshall Williams** (Chris). Gyártó: **KMH Film / Quiet Revolution Pictures**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft.** 108 perc.

